

בית חלומותיו

עלי קדם + צילום מירה נדבך

”הבתים הפרטיים” בקיבוצים צצים ומתרבים לא רק בשכונות ההרחבה החיצוניות, אלא גם בשכונות בקיבוץ בתוך שטח המחנה. אחד מהם הוא של המתכנת והמעצבת שרה הופמן-חיים מקיבוץ דגניה א', שהתחברה למבנה ישן בחצר ועיצבה ממנו את בית החלומות שלה

”כשתגיע לשער של דגניה תפנה ימינה, ותראה בהמשך משמאלך בית דו-קומתי לבן עם ארגזי רוח ירוקים” - כך הדריכה אותי שרה הופמן חיים להגיע אליה.

במבט מהכביש, הבית של שרה ואלון בעלה, לא כל כך בולט בין הבניינים שמקיפים אותו. רק כשמתקרבים אליו מצד צפון, הצד של הירדן, מבחינים לפתע בנוכחות המידית והבולטת שלו, שלוכך דת את עין הצופה. בניגוד לרושם החיצוני של ”בית גדול”, בטח במונחים קיבוציים, כשנכנסים פנימה, אין תחושה של מרחבים גדולים. אולי זה הודות לצבעים השקטים - ירוק (הקורות בגג), אפור (האריחים) וגווני פסטל.

לבית יש בקומה התחתונה שתי יחידות, האחת משמשת כסטר דיו לאדריכלות עם פינת עבודה, פינת ישיבה, מטבחון ושירותים והשנייה יחידת אירוח לילדים, הכוללת גם היא בנוסף לחדר שינה, מטבחון וחדר רחצה. המפלס התחתון מאכלס חדר ילדים נוסף ושירותי אורחים, וממנו מובילות מדרגות רחבות ממתכת ועץ אלון בהיר לקומה השנייה, שדווקא בה בחרו דיירי הבית למקם את הסלון, המטבח ואת חדר השינה שלהם, שכנהוג בימינו אלה, צמודה אליו כמובן, גם יחידת שירותים מרווחת עם אמבטיה. שני חלונות ירוקים מובילים את המבט מזרחה, אל הכנרת, ומעבר לדלת נחבאת מרפסת קטנה ואינטימית בזימה לבתים של פעם. כמו בצירוף מתקופת הרנסאנס, האור חודר אל המפלס העליון דרך חלונות שמוקמים בגג. ניכר שחשבו פה על כל פרט, וכל פריט ואביזר נבחר בקפידה, תוך התייחסות לצבע ולאסתטיקה.

מחשבה חולפת במוחי: כמה נראה הבית של הקיבוצניק המתחדש, שילוב של חדש עם ישן. הבית הזה, אולי עלה לא מעט, אבל סעיף אחד לא קטן במיזם חד נחסך מדייריו: שרה עוסקת באדריכלות ועיצוב פנים כבר 15 שנה ולפני כשלוש שנים היא הגשימה חלום לה ולבני משפחתה ותכננה בית המתאים לה ולהם בדיוק.

”כשאני מתכננת בית, או שיפוץ אני מנסה להיכנס לראש של האנשים, שעבורם אני מתכננת ולא לכפות עליהם איזה שהוא

הבית הלבן עם ארגזי הרוח הירוקים

הרבה מהם ללמוד. לכן למדתי כסטודנטית מן המניין לכל דבר, ארבע שנים, ועשיתי את כל המטלות כולל פרויקט גמור יחד עם הסטודנטים הצעירים. כל זאת, כשמקביל המשכתי לעבוד, ללמוד ולהתפרנס. אפשר לומר שהתאהבתי בתחום. היו לי מורים נהדרים מהתכנון ומאוד נהינתי!”

הסוכה הקטנה

כשסיימה את הלימודים, ניגשה למכרז ובחרה לתפקיד מרכזת בניין בדגניה, תפקיד אותו מילאה במשך עשר שנים מלאות עשייה. ריכזו בניה הוא כנראה חלק מה-D.N.A המשפחתי של משפחת הופמן, שכן אביה של שרה היה אף הוא מרכז בנין בקיבוץ בשנות השבעים והיום הנכד יונתן (האחין של שרה) מכהן בתפקיד.

- ריכזו בניה זה בעצם בית ספר לא קטן לחיים?

”העבודה בריכזו הבניין הוסיפה לי את הצד המעשי של המקצוע, הבנה בקונסטרוקציות, מערכות מים, ביוב, ניקוח ואיטום. בנוסף, השלבים השונים של השגת היתרים מהמשרדים המתאימים ובכלל, התרגום של תוכנית לכיצוע בשטח.

המשך בעמוד הבא

בגלל הנוכחות הצבעונית הבולטת של התקרה כל שאר הבית היה צריך לשמור על קו צבעוני עדין ומשתלב.”

שרה, דור שלישי בדגניה, התחילה את הקריירה דווקא כגרפיקאית. היא למדה בוויצ"ו חיפה, ועסקה בעיצוב תערוכות, תפארת ספרים, חללים שונים ואפילו הגדה של פסח ככללה בין עבודותיה.

”תמיד נמשכתי לדברים תלת-ממדיים”, היא אומרת, ”הגרפיקה מעולם לא סיפקה אותי, בשלב מסוים עברתי לפיתוח משחקי ילדים, עם דגש על פיתוח ראייה תלת ממדית, כשבמקביל לימדתי גרפיקה בבית ירח ובמכללה. מכאן הדרך הייתה קצרה לשלב הבא - סטודיו ”בית מצויר” לעיצוב רהיטים. הקיבוץ העמיד לרשותי מחסן, שלא היה בשימוש, בו אספתי כל מיני פריטים ישנים אותם צבעתי, ציירתי ועיצבתי מחדש, חלק מהם נמצאים אצלי עד היום. ואו, למרות שאני ככלל דיסלקטית, הבנתי שבצעם הייעוד שלי הוא בתחום האדריכלות והתכנון במרחב.

- איפה למדת אדריכלות?

”למדתי במחזור השני של לימודי אדריכלות ועיצוב פנים במכל"ל. בהתחלה חשבתי שיספיקו לי כמה חודשים להסבה מקצועית (שרטוט וכד'), אבל מיד הבנתי שזה שאני מבינה בגרפיקה לא הופך אותי למתכננת של בתים, שזה עולם ומלואו ושיש לי

- הבית הזה מרגיש לי דווקא טעם של חו"ל?

שרה: ”כשתכננתי את הבית. לא התכוונתי שמישהו יחשוב על פרובנס, או כל מקום אחר בעולם, אלא שירגיש שהיה פה בית מקורי, ששופץ. משובצים במבנה חלקים ודברים ישנים שאספתי, כשהבטתי, לפני מספר שנים על הבית ועל השטח מסיבוב, אמרתי לעצמי, שאי אפשר לבנות כאן משהו מודרני, אלא בית תריסי עץ בדומה לתריסים הישנים של דגניה, אבל הצעת המחיר שקיבלתי הייתה יקרה מדי, לכן הסתפקנו בתריסי אלומיניום המתוכננים כך, שימדו לתריסי עץ ואנו מרוצים מהתוצאה. מה גם שתחזוקתם קלה וזולה יותר” ושרה מוסיפה: ”היום עושים מרפסות ענקיות וחלונות מאוד גדולים, בניגוד לכה, בבית שלנו יש שתי המרכסיות קטנות ושני גנונים, שאינם מרפסת ותפקידם הצללה לקירות. למרפסות, לגנונים ולארגזי הרוח הבולטים יש תפקיד של שמירה על קיר הבית והצללה המקטינה את התחמוז הקירות בדומה למרפסות הטרופיות, שהיו מקובלות בבתי המגורים הראשונים בדגניה ובעמק. בנוסף נבנו לבית קירות מבלוק איטונג בעובי 25 ס"מ המבודדים מחום וגג רעפים בהיר, בצבע בז המתחמם הרבה פחות מגג רעפים אדום. כשאנו בונים ומעצבים בית, אנחנו לא תמיד מתחשבים בנוכחות התקרה, בבית שלי הקורות הירוקות עוברות מבוהץ דרך הקיר ונכנסות פנימה לבית ובעצם מהוות גרם משמעותי המכתיב את כל עיצוב הפנים.

הדבר האחרון שחשבתי עליו היה לנקר עיניים למישהו. אם זה היה תלוי בי, הייתי מתכננת בתים כאלה לכל החברים בדגניה. זה לא הבית הכי גדול בדגניה, יש פה דירות משופצות גדולות מכמו

המשך סהעמוד הקודם

מאחר שלא צברתי ניסיון במשרד אדריכלים "מסודר", זה בעצם היה בית הספר שלי. התחילו לזרום אלי בקשות לתכנון של בתים. את הבית הראשון תכננתי דווקא בערבה, עבור קרובת משפחה, זה היה בית מיוחד ומאוד מושקע שקיבל תגובות חיוביות רבות. פתחתי יומות לתכנון וליזויות שיפוצי דירות ובניה חדשה בדגניה, בעמק ומחוצה לו."

- ואז את מגיעה לבית הפרטי שלך.

"הכל כאילו מוביל אותי אל הבית הזה, כי כשאתה מתכנן לאחרים, אתה רואה בדיוק מה עובר עליהם, ואתה צובר רעיונות ותובנות. אלו, אני ושלושתי ילדינו (שתי בנות ובוגרות והבן הצעיר חייל) גרנו בדירת 90 מ"ר, בבית של ארבע משפחות בשתי קומות.

בזמנו הדירות האלו היו בין הדירות המשופצות והמושדרות בדגניה, אבל בינתיים הקיבוץ השתנה, ופונקציות כמו חדר אוכל ומכססה יצאו מהלקסיקון. אז סגרנו מרפסת לטובת חדר ילדים, אבל הרגשנו צפוף, וגם הפריע לנו להיות בקומה השנייה.

כשחשבנו על שיפוץ, אני מאוד רצינית בניין אחר בדגניה שנקרא "הסוכה הקטנה", שהוא בעצם תחילתו של בית החינוך המשותף, מבנה ישן מבין פתח חצי נטוש. הצעתי לשפץ אותו, לפי כל כללי שימור מבנים ולהציל אותו, אבל בדגניה אמרו שיש החלטה שלא נותנים מבני ציבור לחברים. אני מאוד מקווה שלא יהרסו את הבית הזה, כי מה שמיוחד מקום אלו הבתים וההיסטוריה השזור

רה בהם, ומה שנחרס כבר לא ניתן לשקם.

אז פנינו לבית אחר בדגניה, שמכונה "בית רוזן", על שם משפחה שפעם גרה בו והיו בו שתי יחידות להשכרה במצב די עלוב."

- איך זה לתכנן את בית החלומות הפרטי שלך?

זה בכלל לא קל! כי "הלקוחות" היו בעלי וילדיי, וכל אחד מושך לכיוון שלו. אתה גם רוצה לתקן את כל מה שהפריע בבית הישן וזה לא פשוט. עשינו חלוקת תפקידים: אני הייתי אחראית על התכנון והפיקוח ואלון על התקציבים והמכרזים השונים, חלק מהעבודות כמו צביעת הדלתות, הארונות, מעקות וכדומה עשינו בעצמנו. עד היום יש לנו ויכוחים למה פריט מסוים הוא כזה ולא אחת הטלוויזיה בסלון, למשל, אני רצינית אותה יותר קטנה, והם רצו מסך גדול. אלוון והילדים אהבים לבשל, ואת המטבח שרטטתי כמה פעמים, ועדיין מגלים "אי התאמות לדרישות."

"לשפץ דבר קיים זה הרבה יותר יקר ומסובך מאשר לבנות חדש לגמרי, אבל הרגשתי שזה יהיה לא נכון להרוס, אני מעדיפה לחיות שליש מהמבנה פתחנו ליצירת קומת עמודים מפולשת הנתנת בבית משנות השלושים עם התחושה ההיסטורית שבין כתליו. שליש מהמבנה פתחנו ליצירת קומת עמודים מפולשת הנתנת קצת מרחק ופרטיות ביננו לבין הבית השכן. השאר עבר טיפול מסביב ומעל בנינו את הקומה השנייה. חברה שלי שעוסקת בפנג-שואי אומרת, שכאשר מפרקים לבית את הגג הוא מחליף את גורלו ואישיותו ובאמת, אני מרגישה שהבית הזה, שהיה כאמור דחוי ולא פופולארי, הוא עכשיו נעים ומזמין לשהות בו."

בית דרך חיים

- אני מניח שלא כולם מסכימים עם הבית, הרי באף קיבוץ לא חסרות גם קינאה וצרות עין.

ניכר בשרה שהיא מעדיפה לא להתייחס לנושא: "הדבר האחרון שחשבתי עליו היה לנקר עיניים למישהו", אומרת שרה, "אם זה היה תלוי בי, הייתי מתכננת בתים כאלה לכל החברים בדגניה. זה לא הבית הכי גדול בדגניה, יש פה דירות משופצות גדולות ממנו. אני אישית, הייתי נגד השינוי, ובתקופה שעבדתי כרכות בניין השתדלתי מאוד לעזור לוותיקים "ללקחו להם את הקיבוץ", אבל השינוי הוא עובדה ואנשים משפרים דיור ורמת חיים. אני לא אגיד לך שאין מי שמקטרג, אבל פה בשכונה קיבלו אותנו

האדריכלית שרה הופמן-חיים תכננה את הבית שלה. שירישי לה ולסובבים, שהיה פה בית מקורי ששופץ

אני אשמח להוריש את הבית לילדים, אבל גם בשביל השנים שונותו לנו לחיות בו כמשפחה - המאמץ היה שווה

בזרועות פתוחות, וגם בדגניה יש חברים הנהנים לראות את הקו החדש שנוצר פה."

שרה מגישה לנו מגש עם ענבי מוסקט מתוקים להפליא מסוכת הגפנים בחצר: "סוכת גפנים זה סוג של חלום, שתמיד חלמת שתהיה לי ליד הבית. בהתחלה שתלנו חמישה זנים, הסולטנינה מתה, ועכשיו יש לנו איזבלה, מוסקט עם יכול אדיר (ממנו קיבלתם דוגמיות) "ג1" - זן ירוק בלי חרצנים, ופלים - עינב אדום גם הוא ללא חרצנים."

- יכול להיות שבעתיד תשכירו את אחת מהיחידות לדיירי חיצוני? בדגניה עוד אין השכרה פרטית לחיצוניים. היחידות מיועדות לילדים שלנו ולאירוח, ובאחת מהן כאמור מיקמתי את הסטודיו. זה מאוד חשוב שלקוחות שבאים אלי לא יעברו דרך הבית, ולכן יש עבורם כניסה נפרדת למשרד עם שירותים, ואפשרות להכנת קפה. אני לא יכולה להגיד מה יהיה בעוד עשרים שנה, אבל נכון לעכשיו השכרה לא נכללת בתוכניות שלנו.

- אפרופו 20 שנה, אתם כבר לא ממש צעירים, ומגיל מסוים קומה שנייה עלולה להיות בעיה.

לקחנו את זה בחשבון. זו הסיבה שהחלטתי על מדרגות רחבות במהלך אחד, למרות שמדרגות צרות יותר בשני מהלכים היו חסכות לי מקום. לאורך המדרגות בצד מיקמנו קורה שיכולה לשאת - כסא - מעליו, למקרה שנודקק.

- איפה את רואה את עצמך בשנים הבאות?

"אין סיפוק גדול יותר מאשר להיכנס לבית, שתכננת ולמצוא דיירים מרוצים מהתהליך הארוך ומתוצאות. לכן אני אמשיך

לעסוק באדריכלות ואנסה להכניס כמה שיותר אלמנטים של 'בניה ירוקה' בתכנונים שלי. יש תחושה שהזנחנו את הנושא ואנו סומכים יותר מדי על המזגנים, בלי לקחת בחשבון את הנזק בשימוש מופרז באנרגיה, הגורם לנו ולסביבה. דבר פשוט, שעלותו זניחה, כמו בניית גג בהיר, בניית קירות מבודדים יותר, או העמדת הבית, תוך התחשבות בכיווני הרוחות, מיקום השמש ועונות השנה ייצרו בית נעים יותר ויקטינו את חשבון החשמל!"

- אתם מן הסתם מצפים להוריש את הבית גם לדור הבא.

"אני אשמח להוריש את הבית לילדים, אבל גם בשביל השנים שונותו לנו לחיות בו כמשפחה - המאמץ היה שווה." ■

תמונות מתוך הבית ובאמצע דלת הכניסה לבית

